

Издаван Недјељом.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год 8 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.
За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франка, на по годину 10 франка, на четврт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Протисла подје се у лавином изливима мењати администрације. Глас Црногораца из Цетине, а може се и извану укупно на пошту у Котор. Дневни лист се уреднички укупно садржи.

За огласе плаћа се од реда била. За огласе воће и их дужи одређене цене.

Позив на претилату

НА

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“.

Многима нашим претилатницима истјеће претилат крајем овога мјесеца. Стога позивамо учествоваће и све претилате нашега листа, који су раније даље овај лист држати. Да нам задрже своју пошту претилату. Да им не би, због касно стигле претилате, који лист од нове четврти изостао.

Цијена је „Гласу Црногорца“:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (и за БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ):

На годину 6 ф. а. вр.

На по године 3 . . .

На три мјесеца 1 . 50 н.

За све друге земље у Јевропи и Америци:

На годину 20 франка.

На по године 10 . . .

На три мјесеца 5 . . .

Претилатници из Аустро-Угарске (и Босне и Херцеговине) нека шаљу своју претилату поштом упутицом на г. Петра Рамадановића у Котор. Нарочито се упутицом претилатници из Босне и Херцеговине, да им не шаљу новце непосредно овомо у запечатеном писму, за које ми морамо овдје платити свагда по 40 до 50 новчића, него нека упутицу претилату на г. Петра Рамадановића у Котор, и то поштом упутицом, која је сад и за Босну и Херцеговину уведена.

Претилату из Србије на наш лист прима само књижевна Вилимира Видожић у Београду. Стога нека се тамошњи наши претилатници изводе за времена с претилатом обратити на ту књижевну.

Претилатници с других страна нека шаљу своју претилату у плаћеном писму на: „Управу „Гласа Црногорца“ на Цетиње“.

Цетиње, 13. Јула 1881.

У П Р А В А

ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.

ЦЕТИЊЕ, 4. Јула.

Школовка година завршила се крајем прошлог мјесеца у цијелој Црној Гори. Истичу се свуда по свијем школама под надзором и руководством школског надзорника, посвршавани, а најпослије у самој пријестоници. По извјештају школског надзорника, као најважније у том погледу личности, успјех се показује у опште повољан.

Познато је, да су школе, и с њима ванредно општа народна просвјета, вазда биле једна од главнијих и прилијех брига нашег узвишеног Владара, а предмет напредности и љубави од стране Владара, цара црногорског. Не би човек могао помислити да се у једном народу као што је црногорски, с обзиром на његов историјски живот и хулу судбину од толико вијекова, може наћи такво редовности и заузетости за просвјету у опште и за све што доди с просвјетном напредком, а нарочито за саме школе. Прије би се могло претпоставити да народ тај, који је кроз пет вијекова тако рећи срастао с пушком и с крвавим занатом, нека ли доди с приједности писменом, школом и науком, и до томе да му је од пратна и књига и људи који уче књигу.

Но, то није тако. Крај свога мучног крвавог заната, који му није давао душом дахнути и на што друго помислити, Црногорац је вазда с ува-

жењем гледао људе вјеште књиге, и мило му је било видјети дјелу своју настављену у школи на пут писмености и књиге. Свака нова школа отворена у Црној Гори била је Црногорцу исто као каква нова побједа на бојном пољу, била као да је инстинктивно слутило да се и у школи мирно постепени бој биће против најжешће непријатеља чољевог: против умнога мрака, против незнања.

Разумије се, да је у новје доба још веома скочила цијена школи у Црној Гори, од како је наш узвишени Господар пренео, да просвјетом озари и расвијетли земљу своју као што су је славни предци његови и он сам уздигли славом јунаштва. Он је положио темељ основнијем школама, које су први просвјетни расадник за сваки народ, и које већ и у Црној Гори шире круг писмености и за књигу спремију људи. Установом обавезне и бесплатне наставе у основнијем школама црногорским Н. Високићство Кијаз увео је у живот једно начело спасоносно и суверено, за којим још и данас удишу многе од Црне Горе далеко напредније државе, јер је оно свуд показало у немијерној степену своје благотворно дјелство.

Кад се на ум узме мали вијек напредности основнијих школа, кад се к томе дода ограничењем наше у средствима и често недовољна опрема напредних наставнијих снага, онда морамо рећи да је успјех напредних основнијих школа виши него што би допуштено било претпоставити. А то опет може послужити као жива свједоштва за двоје: прво, да је у напредних учитеља доста и воље и ревности у служби која им је поверена, а друго: да је у наше дјеце природне даровитости у великом степену.

Сад узмемо, код тих напредних учитеља, шта би било у нашој земљи, да је којом срећом још и других услова, који се траже за напредак у школској настави? Шта би било, да смо у стању, ма и с повешћом државном потпором, у сваком и најмањем мјесту издржавати по једну основну школу? И да у свакој школи имамо допуштено опреме за њихову струку учитеља? И да свака школа наша располаже с довољнијем средствима, која се хоће у свакој школи према захтјевима сувремене педагошке науке?

Али крај наших ограничењих средстава ми се морамо задовољити и с овониким успјехом, који је релативно велик, и оставити времену и будућњем напредности да он подуне што смо ми првено оставили.

Тијем није, ни дао Бог, речено, да ћемо ми на пољу просвјете експлицитно руке и оставити потомству нашем сав терет за себе; него само с мо хтјели наговјестити, да се, ма и с највишим болом, морамо одрећи наслада, да видимо за живота свога остварење све оне идеале о просвјети, који нам се данас у глави пуше, и да морамо бити задовољни, ако се и само могући према нашим околностима резултати срећно постигну.

Међу ове бројимо ми на првом мјесту проширени број основнијих школа, умножење особља добро спремијих учитеља, ослабљење свијех тих школа пушчијем средствима.

Ако се при том немо смислити на нас, те нам пошле један ред плодних и мирних година, које ће испунишати наше до дана непражњене копаче и умастити наше аине а развеселити срце, тада ћемо бити задовољни и

радосни, ако узмемо и коју средњу школу у нашој средини поздравити и тијем отворити врата даровитој младежи нашој, да уније неколико корака даље у светиште науке и знања.

Прошле недјеље славља је наша посестрима Србија ријетку свечаност, којом је отворено ново доба за ту сријесу књижевину.

Мислимо ту свечаност поводом отпочињања рада на зидању прве српске државне железнице.

Без Црне Горе Србија је била једина држава у Јевропи, која није имала никаквих железница. То је била велика аномалија, нарочито кад се на ум узме, да у све пет дијелова свијета већ постоје железнице и да их има у земљама, које су далеко испод Србије што се тиче њихове културе и материјалног благостања.

Још више се мора зачудити чољек што у Србији до сад не бијаше железнице, кад се на ум узме, да је била Србија ова земља, преко које иде најлакши и најславнији трговачки друм, који саставља Јевропу са најбогатијим крајевима Азије: са објема Индијама.

По погрешној железничкој политици и Аустрије и Турске, која се све до скоро управљала по економским разлозима, нило се при грађењу железница вазда за тијем да се Србија обине и усаме, и да се ствара трговачког промета наврати на друге путеве и не да иде преко Србије. Тако је Аустрија градила своју велику државну железницу на исток, па ју је с обилажењем Србије довела до Базјаша, управо у Ђор-бупак, у толику голог крша, гдје нема ни села ни вароши, и ту је и дан данашњи крај тој железници без икакве свезе с другим којом, једино што на Дунав изводи.

Турска опет од своје стране градила је своје железнице с очевидном наміјером да Србију обухвати међу своје железничке појасе; но како је Турска у свему спора, тако јој и у том не поље за руком да изведе своју Солун-Митровачку пругу до Саве, и другу кроз Бугарску на Дунав. Међу тим наступали су у Турској догађаји, који су њен значај у Јевропи свели на нулу, тако да јој већ више неће никад ни пасти на памет да се брине куда ће своје железничке пруге изводити: на Дунав и на Саву.

Што Србија сама до сад није градила своје пруге, то јој се замјерити не може. Србија је од постанка свога имала један велики задатак, и на тај задатак, пред којим је све друго личезавало, она је морала улагати годинама сву своју државну снагу, с којом је располагала.

Данас, кад је тај задатак од чести ријешен, и Србији су руке одријешене, и ми глхимо да она приступи грађњи својих железница као једном од најпрешнијих својих послова.

И јест дошета за то најпрешнија посао. Србија није смјела дуже остати без својих железница, јер би тада усамљена и одјечена од цијелог свијета морално и материјално пресекла. Данашњи државници српски нијесу смјели Србији одузети агошу прилику, која јој се пружа да уђе у састав велике свијетске трговачке мреже и да у том саставу чини најважнији чвор. Пропустити ту прилику значило би пресјелу животне жиле Србије.

Железница, коју данас Србија

гради од Београда до Ниша и до Врање, биће саставно дио велике свијетске железнице, која ће с једне стране преко Беча а с друге преко Цариграда и Солуна састављати два дијела свијета: Јевропу и Азију, и то најлакшим линијом. Сав трговачки промет, који води Јевропу са Азијом, а нарочито с Индијом, илаће свој пут преко оне железнице, дакле пролазиће кроз Србију, а од тога не може а да не отпадне за Србију велики дио добити. Од природе богата кључали Србије вазраснуће железница ова из мртвих, даћа ће их на поге, уздиће у њих крви и живота, уздиће их на своје плећи и пренијети их онамо гдје од њих могу да се производе разна добра за подмирење људских потреба, остављајући Србију у развијену за то велике приједности у готову новцу. А временом, ако Бог да, не ће ни бити потребе да се сировина српска из Србије износи, јер ће се од ње у самој Србији моћи израђивати све оно што њој буде требало.

У кратко: железница српска учиниће радикалан преображај у свијем економичком одношајима Србије, који ће опет снажно утјепати на све остале гране државног и народног живота.

Ми смо дубоко убођени, да ће тај преображај и то утјепање појављивати се само у правцу кориснога циљског, државног и народног, напретка Србије, и да ће била иста железница снажно помоћи Србији, да се брзо и поуздано издигне на висину културнијих и економичких моћних држава на којој је сви радо гледати и тражити у заједници јевропској.

Њеки затрлоти српски страхују од железнице српске с тога, што ће се њом Србија још доволно неспремна и нејака увући у колосјек моћних држава, с којима не ће моћи издржати утакмицу но ће им подлећи у борби. Има их, који се боје за независност економску, с којом у свези стоји и политичка независност; има их опет, који страхују за народни карактер Србије, бојећи се да ће железница широм отворити врата туђиништва, која ће поплавити Србију.

Нама се чини да су та страховања неоснована. Истина је, да ће железница Србију увући из дежакошће њене економске устале и да ће је увући у живље коло гдје играју народи моћнији и слажнији; истина је и то да ће железница ова отворити на Србији капије за улазак Јевропе у Србију; но нама се чини, да све то не само не ће бити од штете него ће још бити од велике користи за Србију. Свако тревје производи живље кретање честица, па и то том физичком закону и тревје Срба с иностранством у економској борби и утакмици производње међу њима више кретање, већу живост, живљу радност, а то све још није није уродило алик плодом, па јамачно не ће ни у Србији. Од нагомилана странијих капитала Србија само користити имати може, јер свако такво нагомиланање ошлагова оно земљиште гдје се стјеже, били као што и живде и пољне боло напредују ондје гдје има што више капитала кроз које што обилатија водина протјече и земљу око себе натала.

А од страха, да ће железница са својим пошљедицама одмародити Србију, ваздало би више да се стидимо него да заиремо. Зар је наше народно биће од тако слабе грађе оглађено, да му може опасомбу протјети једна железница са стварањем људма и

отражије на капитализма? Па нијесмо ли ми издржали као Срби пет вијекова, кад нам је жељено много више пријетити, кад је оно било спутано око погубишта и кад се било над нашом главом? Зар да тако ниско цијенимо себе и своје способности, да се бојимо на рођеном земљишту као цјелина ступити у борбу и утакмицу са појединачним страним елементима? Зар нијесу наши стари по Тријешћу, Бечу и т. д. посред страног свијета и под најнегоднијим околностима издржавали конкуренцију са странима? На пошлетку, ако ми не умјемо бити господар у својој кући те сваки страним зајек или напад на наше народно биће, доказује он с које му драго стране, на дијелу или на срамоту одбити, онда боље да нас и нема на свијету.

Не, тога страха ми немамо, и жељели бисмо да нам том жељом нико не заштитије нашу народну свијест.

Слободни од тога и сваког другог страха, а убијеђени да ће жељезница служити само на корист Србији, ми јој као браћа од свег срца честитамо почетак градње ове са жељом да јој што прије и срећни саршетака као и отварање саме жељезнице честитати можемо.

Суђење убицама Абдул-Азисовијем.

О томе доноси један бечки лист овај телеграфски извјештај:

Судску је сједницу отворио у подне потпресједник суда Кристофоридес. Најпрви је суд предузео саслушање свијетских. Најпрви је бранио његово бранилац: и Махмуд Дамад-паша и Митад-паша бранише се сами. Махмуд прима на се одговорност што је султан Абдул Азис забача с царског престола. То је, вели, изазвала неопходна потреба извршине. Та је нужност у онде свуд признава. А што се самог убиства тиче, он то одсудно од себе одбија, и апелује на саму част дома султаноше. Митад побјеђа оптужбу и некаж свједока. Он удара и на саму основицу на којој почива овај процес, и захтјева да суду постави неких двадесет и четири питања, од којих ће двадесет и седам управити на свједоке. Предсједavajuћи изјављује да му се то не може дозволити, јер би било противно судском поступку, на изјављују да је саслушање свједока свршено. Митад-паша остаје преко света тога при своје захтјеви, на шта му Сурури-ефендија поново одговори, да му је узалудно захтјевање и да то упућује оптуженог да се ограничи само на своју одбрану; а кад Митад изјави да он не ће одустати од свог захтјева, онда предсједavajuћи објави да је претрес свршен.

За овим се судије удалише — да нареду своју пресуду. Послије једног часа један од судских писара прочита судску одлуку, којом се сви оптужени оглашавују за криве, и то: прва четворина — екс-коморис Фахрибеј, Мустафа Пеливал, и оба шумара Џезири и Ахмет-ага — да су извршили дјело убиства с предумишљањем; а Митад, Махмуд Дамад, Нури и оба мајера, Али и Ризидбеј, да су у дјелу убиства имали саучесника; а за оба црковна официра, Санд-беја и Риза беја узето је, као да су били помагачи. Сутра ће се изрећи и сама осуда. За Ружу-пашу и екс-

шеник-у-ислама, који нијесу овдје, одложено је суђење за други пут.

За вријеме претреса с Митадом се поступало са свим другачије но с другим оптуженима. Тако он никад није пред суд зват'е другим окривљеницима, и чим је над њим извршено нужно саслушање он се одма удаљавао на судске дворане. Митад је апсолутно осјећдио. Иначе изгледа добро. Говорио је доста хладно, а сужено се при одбрани својом заштити. Као узвод својој одбрани навео је, како се за еретна сматра што се јавно пред судом смије бранити, јер и ово је један корак у напред у слободним уставима, каје је он турски царевини тако дуго жељео. За тим је одма стао порицати да је никада изговорио изјаву, да се султан Абдул Азис убије. Њему је само његова сабаја и друго оружје узето, и то само за то, да неби сам себе живот одузео. За султанову смрт чуо је на високој порти. Кад га је предсједник суда упитао, за што онда није наредно петрау, Митад одговори, да је морао изјервати декларацију комисија која је констатирала да се султан Абдул Азис сам убио; и ако се он за то окривљује што није истражу наредно, онда за што се за то и други оптужени министри не узду на одговор?

Фахри бе при својој одбрани опшавио дуплетни поремећај султана Абдул Азисов, који се на њему највише одма, чим је с престола забача. Он је јурио да оде на оклошницу, која је стојала на Његовој одма пред царском палатом, изгубио неистао, да се и каменом ходиш заглади, да хоће да га лијено жива спале.

Дале извјештај гласи:

Јучерашњи претрес трајао је осам часова. Још су неки свијетски саслушање на које се у оптужби позивало; али они не показаше ништа стварно. Само је Ибрахим Елем ефендија тврдио, да се по заповијести министра са забаченим султаном врло стогово поступало. За овим су оптужени добили ријеч. Четири адвоката су бранили своје клијенте доста трајајно, у свјед чега је Махмуд Дамад паша изјавио да ће се он сам бранити. И заиста он је то и учинио на далеко вишији начин по што су то адвокати чинили. За овим је позвао Митад-паша. Чим овај уђе онда предсједник Сурури ефендија изјави, да он предсједништво уступа потпресједнику Кристофоридесу јер он, по изјави Митад-паше, с овим стоји у неаристократији. Митад се бранио више од једног часа против оптужбе којом се окривљује да је учествовао у дјелу убиства. Наводио је, како је овим процесом тежио повратиће судског поступка, и захтјевао је, да се ефендија с оптуженицима који своју кривицу признају и с неким свједоцима, али му је суд одбио овај захтјев. Митад се и пак позвао на закон и протестовао је што се он овако отворено и јавно извешује. Он рече, да ако се не учини све што закон налаже, онда он неће више ни да говори, ни да се брани, јер му није најде.

Равно у подне — 17. т. м. — суд је саопштио пресуду оптуженима.

Сви су дозвучи један по један осим Митад-паше. Предсједник Сурури-ефендија, саопшти пресуду: да је суд, на основу јучерашњег судског констатовања да су оптужени криви, осудио и то: султану \$8.45 и 170 кривичног закона — на смртну казну Мустафу Пеливала, Мустафу Џезири-агу, Ахмет-агу, Недид-беја, Азиз-беја, Фахри-беја, Нури-пашу и Махмуд Дамад-пашу; а на десето-годишњу робију с тежишним радом Санд-беја и Ризид-беја. Осудењенима је дато осам дана да се жале кривичном суду. Ова је осуда код при-

сутних сузалаца пронашла велико заубуђење. Осудењени су се држали мирно, за тим су један по један стражарно одведени на своја мјеста, а судије се опет укљонише.

Послије пола часа судије опет заузеле своја мјеста. Овај је пут предсједничко мјесто заузео Кристофоридес. Сад Митад пашу изнедоше. И њему се прочита јучерашња судска одлука којом се оглашавује за саучесника у убиству извршеном над султаном Абдул-Азисом. И Митад и његов бранилац повикаше: а где су докази за то? прочитајте нам та мјеста? Предсједник на то најави, да је о свему томе још јуче свршено и да је свака друга дискусија немогућа. За овим предсједник саопшти оптуженом, да га је суд осудио на основу горе поменутих параграфа на смрт, по му се даје рок од осам дана да се жали кривичном суду. Ова осуда изазва још веће заубуђење у слушаоцима. Предсједник најави да је судска сједница завршена. Митад је стајао као окамењен. И њега најзад однедоше.

Министар правде присуствовао је на овој закључној сједници.

„Нова слобод. Преса“ има о суђењу убица Абдул-Азисових још и ова извјешта:

„Фахри беј рече у својој одбрани да га мајка пок. султана још и сад обасипа божанственим даровима. Тако ту скоро дала му је 1000 гроша на поклон; а све то не би могло да буде да она и из далека сумња да је њен син убијен.“ Једна очевидица у једној десети и ово јавља: Пошто су сви оптуженици одведени, онда доведоше Митад. Пошто је пресуда прочитана, онупшта, да га смије говорити. Предсједник му под изјешеним грацима даде ријеч. Митад говорише мирно и убијеђујућим тоном и умјереним покретом лица; али чим је прешао на дјело окривљења, предсједник га је пресјекао...

Како сам сједно одма иза судија, вели дописник, то сам могао да посматрам све покрете на лицу оптужених.

Само њих тројица бјеху у неколико заубуђењу. Мустафа Пеливал изгледаше поплашено. Али беј био је очигледно зловоздан. Нури паша изгледаше као скривен од претреса, и лице је своје покривао рукама. Други изгледаху више мање умјерени.

Кад је предсједник Митад примјетио, да треба да се обрати блажим изјављивама, онда овај, не хтевши пристати, ућута, и посудије је хладно и мирно и често с прескрипцијом смјешањем сузаво кад његов „ex-pecit“ постављен бранилац продужи његову одбрану. Овај га најзад упита, би ли имао он још што да дода, и Митад одговори хладним тоном, да је њему сад све једно, кад је ета ден на пету оптужбу изгубио на којој је и Пеливал Мустафа. За овим оде и ефе се свим мирно на своје мјесто и више није ни ријечи проговорио, докле га год нареду одведи.

Одје изада у онде умирење, да у овој прилици и према оваквим доказима какви су, изгледају суд не би размислио ни десет минута, већ би све оптужене са свим ослободио.

Почетак градње српске жељезнице.

Званичне „Срп. Нов.“ доноси под 22. Јун. овај извјештај о свечаности, која је склопана била с отпочињањем рада на првој српској државној жељезници:

„Јуче је у престоници нашој обављена свечаност, у нашој земљи до данас

најмудрије чини да је освјештамо у име свесвота Илије громовника, јер смо селом на наношћу, пак се врх нас прегоне вјетрови, изданици и вједогаје, а тријес ваља аграла и борја; тако ћемо га нагнати да чува своју кућу, а уз њу да укљони и с напави муње и стриједе. Други не, него светоме Николи путнику, да би проводио момчад шетавску у туј свијет, где ради и новац има. Трећи не, него светоме Ђорђију, који једна јави а кода носи, нека брани шетавску границу од разнијех душмана. Четврти би хтео светоме Петру, који чува оне кључеве, да буде свакој шетавској врати пријемништа у божјијим шетавима; а четврти му не, него св. арханђелу Михаилу, који ће премјерити на танким терезима свачију душу, а дати јој улазницу да је св. Петар пусти у рај, ако је с њега. Шести би жељео св. Сави, Србу и земљаку, јер о-стати свечани изају доста посла да се бри-ну својом браћом, га те немају кад обав-рати на туђицу кад му се моли. Седми св. Њоки мученици, коју славе два дијела се-ла кривичном а трећи предужбоком, да се старица не расрди кад чује да смо још забавили, ако је и женска глава. Осми св. Јовану, нех се кум држи кумства а побрат-им побратимства боље него ли крвине сво-је, да га не разгуби. Девети не, него св. Тројици, која долази у највеће доба го-дине, да од свуду издржава народна на годишњу свечаност са прилозима и завет-ницама; и десети не за Бога, јер ће тај дан свако више повинути него допјети, већ све-тоте крсту у најобилатије доба, кад је пу-на

невијена, на име: свечаност срећног завр-шетка грађевина српске државне жељез-нице.

Ова по српски наред и нашу ота-бину знаменита свечаност обављена је на самом мјесту почетка рада, на мор-душкој рјечици, између Београда и То-чидера.

Сјајност ове свечаности увеличали су својим присуством: и само Његово Висо-чанство Књаз и Његово Височанство Кња-гинја, који су, праћени г. г. министрима, сјајном својом свитом, уз ишњаву тонова у 10 сати прије подне на лице мјеста до-шли, где их је његово високопреосвеште-ство г. Митрополит Михаил, г. министар грађевина, цијело дипломатско тијело, сви достојанственици земље, ваеконикли персо-нал подунавачког друштва „генералне у-није“ и сви народ из Београда уз бурно „живјели“ дочекао.

На мјесту на коме је још једна свечана, биле су подигнуте укусно саграђене три-буне, у којих средишњи се налазила врло лијепо украшена ложа Њихових Височан-ства, а овој преко пута бјеше намјештена зеленим вијенима пекићена канцелија у којој се волаца светила. На свим ови-аграмази вијале су се многобројне српске заставе, с којима је и цијела прута, на којој се имало отпочети жељезнички рад, ископана била.

Како су Њихова Височанства на ли-це мјеста присјела и у своју ложу ушао, започета је света литургија са благода-њем, коју је његово преосвештенство с г. митрополитом са многобројним свеште-ством одслужило.

Послије освешћења водиче и [благода-рења освети г. митрополит и сво мјесто на ком је Његово Височанство имало да будаком опкопа земљу уз знак отпочетка српске државне жељезнице.

Њихов Височанства оставивши сво-ју ложу свише на то освешћено мјесто гдје их министар грађевина, г. Ј. Гудовић, дочека и сљедећим говором поздрави:

Ваше Височанство!

Ни једна нова установа у друштву људском није имала да изврши већу борбу са предасудима, него што су то имале жељезнице. — јер ни једна није тако ду-боко заједнала у многостручне интересе цијелог народа као и жељезница.

Али, ум једних људи, радећи неу-мorno на великом дјелу остварења, разви-ла, успаривања жељезничких путова, као најсакривенијих саобраћајних средстава, срањено је успио да савлада све предра-суде, да их побјеђи и да жељезнице доведе на још вишију, на којој оне данас као главне чинице економског и културног напретка народног стоје.

И питање о грађеву српске жељез-нице имало је да надри елику судбину и да се бори са великим тежкоћама као и жељезнице по многим осталим земљама. Давно је то питање свршено; оно сад пре али се пола бесцисних дискусија на пола реалног, истинског рада. — остваре-њем и да ће се то доста постићи јачи-нам и призната озбиљност друштва пре-дузимача, коме је напредање неопходно.

Српски жељезница, којој Ви, Госпо-дару, данас полажете темељ, била по на-шном јубилом убијеђу, она велика чини-ница, која ће драгој нашој отаџбини до-нјети економски развој, који ће јој мате-ријално благостање уанисити и у велику је заједницу културних народа увести. А исто тако увјерени смо, да ће скоро вр-јеме доћи када ћемо прихватити ријечи великог италијанског државника Пиза, који својим земљанима још 1834 г. ово говора-

од свуду на чопоре с пуном горбонцом, а да се не надију сеоскоме ручку. Колико људи толико људи! Ко ће свијету угудити?

Ту се имаће поклати! Сису триста ножева, а од ваке и треске одјекују брда и долине. Владака се смуту као летурђија велике свјетле, узаше парина и побјеже Виру, како ће возом на Врањину, да не гледа братеви покољ очима; а ја остао да врагове утишам и утешим. Кад се малко разабери, као кад се прегове во ваздуху облаци, дамо би паде небо на земљу, а до-часе волаца стасало; одојим неколика старца, који су пријавили ждријелу вјеч-ности дома даху прешањем владичином крст-вом: — Бог вас смео, рећи ви ја, како не знате божјега слова, но се преговите освеш-чењима да на нас падне срба небеска? Да је данас по несрећи пало на шјек цркован-кање људске крви, не би се у овоме хра-му већ никад пронојало божје службе, не-го би вам служило за торине и народна у-клиња! Ја сам помало владичу да нас не прокуне, да ви се сјемена не претворе, же-не да не рађају скота а њаве свијет; да ви се шеница не прометне у кукаљ а боб у жри; да ви дола не оброди чичком а војка дрвенином; да ви се стока не изајави а извори не пресихну; да не удари црквица у четворножино и поклошница у двонож-но, да вас гуд не бије о влинудику а скрпалца о јурибесу, да се вам не грче скотеке а жудеко! Обека ми старац да вас не ће крсти, ако му понесем добра глас да сте се скротили и сложили, него не луду-те јад вас задејено, ка' и тоће; боље у па-мет икад него ли никад! Слова је божја

Листак „Гласа Црногорца“.

БОЉЕ У НАМЕТ ИКАД НЕГО ЛИ ИКАД.

(Из причања Вука Дојчевића)

† Стј. М. Љубини.

Дотурила Шеставина полазила али-јем цуговима и кременима туђу цркви, пак се договорила и зареку да ће своју градити што савијашем порезом, што хршћавеном милостиво, ако ће кокомом врати. Хтјела се рупи божји дух се сложити да је гра-де; неко је жељео да му храм буде близу свога дома, како ба чуо зово, а старост и нејак не би му се домаље далекојем пу-гом; неко да ожеви јалову земљу за на-вјешће нове цркве; неко да му црквица црви заступа виноград, како ам ве ће гу-сјеница дола наудити, ви дучице гротње цркве што им се не би руке агригле. На-кон по године препирања позоле ме да им ја одберем најмешће новој цркви, јер ме црквицаху правдоштина и побожина. Одведем их на сред села на једну красну раван, гдје шеташе владичи крстом а сунце нас дан-цете, гдје је шума узрела за три куће ви-сине: јела, божјаца, брјесте, јавор и липа; гдје је свакоме селанину под ногом и при-стубио, а под собом владичи сваку сеоску кућу једну и по једну као с неба. Ту оспу-јемо и изградило мјесто новој цркви, а пош-ли да малу водуцу.

Почетком јесени, кад ноћи објачају да их преспати не може ни младост камо ли старост, пак се човјеку свашта привиђа и привиде, стане један дјед да прича,

Кад владика чу да је Шестане ново-
ља сажожио, пође да им освјешта цркву
вратевску и рече: «Ко цркве гради и кра-
си томе и помагају». А ја додади: «Боље у
памет икад него из викад!»

Na su dva izbora i dva razdoblja. Bojka je na sve strane telegrafirala za pojašnjenje, ali ovo je stiglo tek po što su izbori savršeni. Po postupak pri izborima bio je skandalozan. Komisari su gotovo izborne bilješke razdavali i birajući sa seba morali su svoje bilješke predstaviti ispred kabinje varoške načelniku varoшком, koji ih je dobio u varoш и представio, na gdje su bila zapisana imena opozicionih tјех кандидата, ti су билеги бачени а мјесто них стављени други сирачани с именима кнезу новонајмијех кандидата. На тај начин изгасли су у Силезији и Рущуку изборни кандидати једногласно.

Један странак пише ово о избору у Софији: "Онда су изабрани неимар Хадидови, чиновници Даскалов и Коколев а тр-

Из Цариграда javlja se, da je naj-
bivši sud turski potvrdio rješenje kri-
minalnog suda u stvari ubistva suktaza
Azisa. Ubijce padaju se u zatvoru.

Исчисл. 4. 1920.

— Ове једјеле сирвени су испити у одашњијем основном школама. Како чујемо испити су испали на оште задовољство. Надамо се, да ће нас који од напјех суручака, те су испитима присуствовао, оштријих извјестити о томе.

— Заступици странијих сила, који су се преко Петрова-не у нашој средини нахођили, на име г. Грин и г. Дурандо, отпутовали су овјех дана, први у Скарпурт у Гужу. Исто тако отпутовао је и г. Август Бекер, видеконсул англиски у Нишу. Аустро-угарски заступник г. барон Темере отпутовао је са својим секретаром г. грфом Вацом у Херцеговину.

— У једном од најраспрострањенијих и најважнијих листова стивних, у Енмериди („Енмериде“ — Дневник), који је познат са свога Пријој Гори пријатељског прилаза, почео је г. Александар Леонардо, видеконсул и секретар дипломатске агенције грчке на Цетињу, ош свога доласка у нашу варош саопштавати под псеудонимом „Алихорета“ читава низ чланака о нашој домовини, који су писани правилно и тачно, те доказују да је г. Леонардо озбиљно служи својим интересима у Пријој Гори и да савјесно проучава нашу земљу. Разабрала смо се задовољством, да ће приа парлја тијех чланака, на број двадесет, преведена на француски, старијем ипази у Атини, украшена са 12 врло занимљивих слика.

СВИШТОВ, 2. Јула. — Велика

скупштина народна увеојала је услове кнежев једнодушија. Одушевљење опште. Кнез је управо прогласио на народ бугарски, у којем му се захваљује на испјерњу и објавио да ће чувати слободу и права народа и заводити реформе и побољшања према добијеном искуству.

Закатам број појестивачких монографија
нашој отаџбини, разасутих по податци
најзичних морина кад и не би неопам-
њати, гдје једнодневним животом
впрца у које ушитога били.

Спомен-ци знаменити драгочевице рађе о далматинској поезији, необјединањена библиотика наших пређа, труну на полицама врхуња и наших јавних и посебних књижница; дочим ученика свједоком жаље оскудцу тих презамената знавоја.

Да одстране штете ovakovih губитка, неколико гојигода домиће повести елижи-
ло се у памјера, да е 1. дод. мјесеца А-
густа предање издавање мјесечничког часо-
писа, која у годинау дана могло би изајавити:

1. Један свезак старих раба неодањих
2. Један свезак новостварних своче-
ника, и као додаток и објави:
3. Један свезак монографија о доваљим
стварима од савременика, у којег му дра-
го од језика виђу нама познатих, само да
су јадне критичне, без страничних па-
мјера и да нијесу неуљудно полемичне,

Припадност којој су еретике наш пред-
лог познатији и роднинији гојтеди наше
дошаће повјеста по свим мјестима нокри-
не и поднере обједина подузећу од цркве,
у оном шир облику, још невокујану, нави-
ди нас да нашу азијану у дела поведо-
мо.

Зато с 1. доздућета мјесеца Августа,
започећемо издавање тог дневника под на-
зивом :

уредништво може бити поверено г. проф.
Јосифу Велчику.

Овакв изналази се свада из чедну задатку, да свакемо од приматети ствари изнискеније и да подупремо учена сузреленика не од ричемо се ваде, да с времемом оштреније припадамо потребама гоитиља илше домаће б-ишети.

Пошлю вамъ всего сущаго и изми-
няща имениа сурдника, подругице ца-
рски пошлю подати въ ваше радие, што
мало мато по мало обидеждатьати, радие
де упрощаеть что може навестати, да
вѣмъ издъ на разсужденье осим велико
мощиа сегомъника знатъ брѣ сего. Не-
малыхъ величажихъ а мѣху тѣмъ И. Т.
Маршави, de Myrica, Cas ribusque My-
ricis; Poeta, che nica di Ragusa; Гры-
бинъ, Soria Narenta etc.

ИЗДАВАТЕЛИ.

ТРИЈЕШКЕ, 29. Јуна. — Разна
на нашем тржишту имала је ове не-
слареће царине:

	ОД	ДО
	★	◆
Вожак прим-реки и угај, за 100 кил.	93	100
Кажа порторик	63	73
С. Доминго	52	72
Рино према врети	38	39
Ц. кар. аустријски	36 50	36
тучени	95	125
Паниће трзве бухаче	2 40	5
Нарзанче екраница	7	7 25
Карубе пуљачке, за 100 кил.	16	17
дешантинске	5	7 50
дјалматинске	76	80
Смокове Каламата	31	32
пуљачке	13	21 50
Дамуши екраница	11 90	12
Бадема од маидауле пуљ.	12	12 50
дјалматинске	10 75	—
Б. шинци	6 30	8 80
Ш. шине	7 50	9
Насеница руска	7	8
угарска	—	—
Кукунза (румунска) руска	—	—
угарска	—	—
Риш	—	—
Јован	—	—
3-6 угарска	—	—
јубанска	10	12
Пануљ (важол) према	—	—
врето робе	12	—
Боб	16	21 50
Дека	13 25	15 50
Ориж талијански	108	115
ин. тешки (китајски)	118	125
Вуна босанска	123	—
морска	—	—
јубанска	—	—
истарска	—	—
Штаце карушка јеловице	47	90
штајерске	42	70
Греде	10 20	12 90
букице	7 50	12
Уље итал. ниже врсте	39	41
„ пауболе	59	62
„ средње врсте	—	—
дјалматинско	39	—
истарско	40	41
Камени уље у барилу	10 50	10 57
у кашетама	13	—
Коже стројене	165	85
сухе воловје	—	—
дјалм. ист. и бос.	70	100
јапанске за 100 ком.	75	36
дјалматинске	60	80
коже за 1 кил.	— 56	— 70
вушине слике	— 50	— 60
сухе	— 55	— 70
зече за 100 комата, у еребру	28	37
Баклар за 100 кил.	26	31
Сарделе 1 барил	3	25
Витриол модри за 100 кил.	26	27
зелени	—	—
Масло	67	100
Лој дјалматински	39	40
Сапо	67 50	—
М. шт (гало растопљено)	—	—
Слањива	60	66
Раваја етолитар (100 литара)	50	—
Галван истарски за 100 кил.	9	—
Руж	8 50	—
„ истарски	6 25	6 50
„ дјалматински	12	14
Лашће од јаворика	—	—
Ванке стргојне (Girina)	31	48
сидох	28	—
Мед	—	—
Лумбер (јабукаце од	12 25	13
јаворике)	3 75	9
Пакал барил од 100 килата	2	18
Цуње (виграце) за 100 кил.	14	16
Батрим дјалматински	14	—
Петролеј	—	—

НОШТАРСКИ

ЪЕТНИ РАСПОРЕД

Полазак и долазак пошта од данас до
завршетка Септембра 1881.

ЛИСТВА ПОШТА полази са Цетањом
аа Котор у недељу: полази у 11 ура, пре-
двече до 10 и по ура у Јутро; у уторник:
полази у 11 ура, предавање до 10 и по
ура у Јутро; у среду: полази у 6 ура
у Јутро, предавање у уторник до 5
по подне; у четвртак: полази у 6 ура у Јутро,
предавање у четвртак до 5 ура по подне.

Долази из Котора: у уторник, раздавање у 2 уре по по дан, у среду, раздавање у 9 ура у јутро; у четвртак, раздавање у 9 ура у јутро; у петак, раздавање у суботу у 9 ура у јутро, ако пароброд стигне на време у Котор.

ДЕЛИЖАНИЦА полази са Цетиња за
Котор у петак у 6 ура у јутро, предавање
у четвртак до 5 ура по подне.

ЛИСТНА ЦОПКА ползла са Целина
за Рибку, Бер, Давидовград, Никшић,
Подгорицу у Улицу у понедељник, ери-
веду у суботу, предавање до 11 ура у јутро.

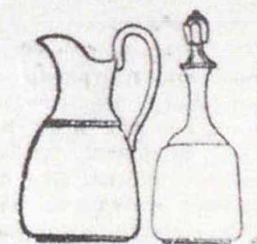
Долazi с Ријеке, из Бара, с Дивело-
наградн, из Никшића, из Подгорице и из
Улицнја у уторник, четвртак и недјељу

J. NEFF, PRAG, GRABEN 39. BEIM PULVERTHURM.

Кина-Ср. бро прве каквоће
вод гарвитујом

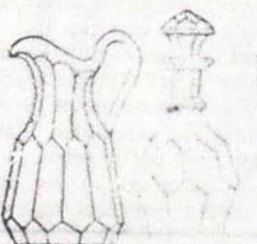
6	ожица	већих	ф. 8. —,
6	"	мањих	ф. 4. —,
6	ножева		ф. 6. 75,
6	вилница		ф. 6. 75,
6	десертних ножића		ф. 4. 75,
1	кутлача за јуху		ф. 4. 50,
1	кутлача за млијеско		ф. 2. 50,
6	рашљница за ноже		ф. 2. 75,
1	скришница за то		ф. 8. —,

Срвене 113.

Чаша за вогъ по 15 новч. ф. —	90 н.
Чаша за пиво по 18 новч. ф. 1	08 н.
Чаша за вино по 20 новч. ф. 1.	20 н.

Сервис 115

6 чаша за воду по 30	врубч.	ф. 1.80
6 чаша за вино по 31	врубч.	ф. 2.20
6 чаша за вино по 29	врубч.	ф. 1.68

Појединачне чаше као и целокупан сервис с различитим украсима и комбинацијама израђује се по највећој потреби.

Носиће за слагно

од кина сребра са кри-
сталиним изјелом
Ф. 4, 6, 8, 10 до 25.

Сергиев 23. II

на изрезаној штитици
новим украшеом ак. 8
ф. 8, 10, 12, до ф. 9

Салонска вишећа лампа
ф. 5.50, 6.50 до ф. 15. —

Шивачке машине, под петогодишњом гаранцијом, Wheeler-Wilson, Singer, Nova
по највештицијим фабричним цијенама.

Џеновијци тражу се на захтијевање бесплатно.

(14-20)

Средник и издавалац Беже Новаковић.

У државној институту.